

Saksprotokoll

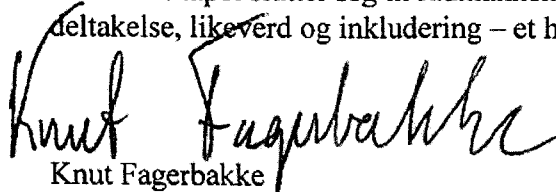
Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 28.09.2010
Sak: 275/10

Resultat: Behandlet
Arkivsak: 10/28349
Tittel: HØRING - NOU 2010:5 AKTIV DELTAKELSE, LIKEVERD OG INKLUDERING - ET HELHETLIG HJELPETILBUD

Behandling:
Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

Formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til høringsuttalelse til NOU 2010: 5, Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering – et helhetlig hjelpemiddeltilbud.

Knut Fagerbakke
Fung.ordfører

Kari Aarnes

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Saksframlegg

HØRING - NOU 2010:5 AKTIV DELTAKELSE, LIKEVERD OG INKLUDERING - ET
HELHETLIG HJELPETILBUD

Arkivsaksnr.: 10/28349

Forslag til vedtak:

Formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til høringsuttalelse til NOU 2010: 5, Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering – et helhetlig hjelpemiddeltilbud.

Innledning

Arbeidsdepartementet har fått utarbeidet en offentlig utredning NOU 2010:5 "Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering – et helhetlig hjelpemiddeltilbud". Bakgrunnen for denne utredningen var å foreta en helhetlig gjennomgang av forvaltning, organisering og finansiering på hjelpemiddelområdet. Hovedformålet var å få en vurdering av mulige langsiktige grep som kan gi varige og effektive kvalitets- og kompetanseforbedringer i systemet for formidling og forvaltning av hjelpemidler. Departementet har bedt om en høringsuttalelse på utredningens forslag innen 15 oktober 2010.

Rådmannen har gjennomgått utvalgets forslag og er delvis enig i utvalgets anbefalinger. Rådmannen mener at Trondheim kommune ikke bør støtte ansvarsoverføringene til kommunen før det er foretatt en grundigere økonomisk konsekvensvurdering enn det som fremgår av NOU 2010:5, herunder dokumentasjon og kostnadsvurdering av effektiviseringspotensialet.

Rådmannen ber om at formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til høringssvar.

Sammendrag / oppsummering

Den endelige konklusjonen til Trondheim kommune er at endringene inneholder så mange usikkerhetsmomenter at vi ikke kan støtte reformen. Kommunen har kommet fram til denne konklusjonen i samråd med Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Trondheim kommune er enig i behovene for forenkling av dagens system, og de fem hovedutfordringene. Vi er også enige fremstillingen av krav og hensyn som er satt opp for utforming av et fremtidig hjelpemiddelsystem, men ser ikke at forslagene innfrir i forhold til disse kravene.

Rådmannen er enig i at det viktigste hensynet til et fremtidig system er at bruker får et riktig hjelpemiddel i rett tid. Dette er også en forutsetning for effektivitet. Systemet må baseres på at behovet for hjelpemidler avklares, tilpasses og følges opp i nært samarbeid med brukeren og hennes/hans nære omgivelser som mulig. Etter vår vurdering er imidlertid sektoransvarsprinsippet som utredningsutvalget legger til grunn for sine forslag, et vanskelig utgangspunkt for et mer helhetlig og brukerrettet hjelpemiddeltilbud. I noen tilfeller kan det føre til mer "helhet" internt i en sektor, og i tilfeller der brukeren kun trenger bistand fra en sektor kan det også fylle kravene til

Trondheim kommune

raske avgjørelser nær brukeren. Men et økende antall brukere har sammensatte behov, og da vil sektorprinsippet gi kommunene ytterligere utfordringer når det gjelder koordinering. Kompetanse er viktig i alle ledd dersom dette skal kunne utføres effektivt. Mange kommuner vil få store utfordring i kompetanseoppbygging.

Det har allerede skjedd en gradvis ansvarsforskyving på dette området uten at det har fulgt finansiering med. Denne forskyvningen er relatert til type hjelpemidler, ansvar for omfang, vedlikehold og levering, med andre ord en gradvis økning av forventningene til hva kommunen bør håndtere selv. Kostnadene til det kommunale ansvaret har derfor økt i takt med utviklingen for øvrig på hjelpemiddelområdet, og Trondheim kommune har løst dette gjennom interne effektiviserings tiltak.

Trondheim kommune kan derfor ikke støtte ansvarsoverføringene til kommunen før det er foretatt en grundigere økonomisk konsekvensvurdering enn det som fremgår av NOU 2010:5, herunder dokumentasjon og kostnadsvurdering av effektiviseringspotensialet.

HØRINGSUTTALELSE

Høringssvar på innstillingens vurderinger og forslag iht. underkapitlene (forslagene) i sammendraget:

Ad 1.4.1 Utvalgets forslag om lovendringer og å sette ned et lovutvalg

Trondheim kommune har forståelse for den utrygghet som brukerorganisasjonene gir uttrykk for når det gjelder faren for svekkede rettigheter til hjelpemidler. Rammefinansiering vil bety ulik prioritering i kommunene, og man på påregne konkurranse om knapphetsgoder. Trondheim kommunen støtter derfor forslaget om å sette ned et lovutvalg for å sikre brukerrettighetene på området.

Rettighetsreguleringen utvalget foreslår på hjelpemiddelområdet er knyttet til deres forslag om ny ansvarsfordeling, og etter vår vurdering kan dette gjøre det vanskelig å konkretisere framtidige behov for hjelpemidler og de økonomiske og administrative konsekvensene dette vil få for kommunene.

Lovverket må sikre likhet for alle uavhengig av kommunenes økonomi.

Ad 1.4.2 Tilråding om økt bruk av tilskudd til hjelpemidler

Trondheim kommune er enig i at dette *i noen tilfeller* vil gi større valgfrihet og åpne for fleksible løsninger, men det kan også føre til sosial ulikhet. Brukere som ønsker det, må derfor fortsatt kunne låne hjelpemidler som i dag, dvs. velge hjelpemiddel framfor tilskudd.

1.4.3 Forslag om å opprette et rådgivende ekspertorgan

Vi støtter opprettelse av et rådgivende ekspertorgan som kan følge utviklingen på området med sikte på bistand knyttet til utforming, utdyping, kvalitetssikring og behov for avklaringer av ansvarsfordeling og andre forhold vedrørende regelverket rundt hjelpemiddelformidling.

1.4.4 Forslag om økt kommunalt ansvar for basishjelpemidler i dagliglivet

Trondheim kommune mener det er stort behov for forenkling av systemet for hjelpemiddelformidling, og ser at det ligger gode muligheter i å samordne og forenkle systemer *for korttidsutlån og langtidsutlån på basishjelpemidler*. Skillet mellom korttids- og langtidsutlån oppleves ofte som upraktisk og medfører ofte dobbeltarbeid. Samtidig ser vi som nevnt en del farer i å finansiere dette gjennom rammefinansiering, både økonomisk og rettighetsmessig.

Utvalget hevder at det er et *betydelig* effektiviseringspotensiale (frigjøring av ressurser) ved å legge finansieringsansvaret for basishjelpemidler til kommunene fordi det muliggjør samordning av tiltak og *tjenester* i kommunen. Trondheim kommune etterlyser belegg for denne påstanden. Det største effektiviseringspotensial ligger sannsynligvis i samordning mellom korttidslån og langtidsutlån av basishjelpemidler, ikke i samordning mellom hjelpemiddeltiltak og andre tjenester. Om dette

Trondheim kommune

potensialet er betydelig, er vanskelig å si uten nærmere vurdering. Trondheim kommune er enig i at det *generelt* ligger et stort effektiviseringspotensiale i samordning av tjenester, men samordning er komplisert å få til å fungere i praksis. Når det gjelder bruk av basishjelpemidler, er effektiviseringspotensialet sannsynligvis størst dersom *man øker* bruk av hjelpemidler, og i så måte er dagens finansieringssystem minst like egnet.

Formidlingen kan effektiviseres ved å sikre kompetansen til de som skal ivareta hjelpemiddelformidlingen i kommunen, men det er vanskelig å beregne hvor mye dette kan dreie seg om.

Utvalget viser selv til en samfunnsøkonomisk betenkning som viser at alternativkostnadene til bruk av hjelpemidler kan bli langt *høyere* i form av økt passivitet, nedsatt funksjonsevne og behov for flere personer inne pleie- og støtteapparat.

Det hevdes også at man kan frigjøre ressurser i NAV ved å overføre ansvar til kommunen. Dette står i motsetning til forslaget om ressursoverføring til kommunene i samme størrelsesorden som oppgaveoverføringene.

1.4.5 Forslag som gjelder aktivitetshjelpemidler og utstyr til trening, stimulering og lek

Trondheim kommune ser positivt på at aldersgrensen på 26 år oppheves når det gjelder aktivitetshjelpemidler, og har ingen innvendinger på at dette fortsatt blir et statlig ansvar.

Når det gjelder overføring av ansvar for trening, stimulering og lek til kommunen, så bør dette utredes nærmere før vi kan ta stilling til det, både når det gjelder grenseoppgang mht. hva som er et offentlig ansvar og beregninger av kostnader.

1.4.6 Forslag til opprydding på området tilskudd til opplæringstiltak

Opplæring som kjernevirksomhet hører inn under undervisningssektoren, men er samtidig en viktig del av habilitering og rehabilitering som er en tverrsektoriell virksomhet. Hvis oppryddingen skal følge sektorprinsippet må man derfor spesifisere hva som hører inn under skoler, barnehager og andre sektorer hvis målet er å tydeliggjøre ansvaret. Elevene beveger seg mellom ulike arenaer og sektorer og vil ofte flytte med seg hjelpemidlene. Sektorprinsippet vil derfor ikke automatisk tydeliggjøre ansvar.

Kommunene består av flere sektorer, og utfordringene på samordning vil eksistere uansett om man overfører ansvar til kommunene eller ikke. Sektorprinsippet medfører fragmentering og økt koordineringsansvar for kommunene.

Her som for de andre områdene (for eksempel når det gjelder basisansvar) anser Trondheim kommune det som uaktuelt å overta ansvar til kommunene uten at det først blir foretatt en mye grundig økonomisk konsekvensvurdering. Forslagene slik de framstår i dag, har mange usikre faktorer.

1.4.7 Forslag om økt ansvar for hjelpemidler, tilrettelegging og opplæring i barnehage- og opplæringsloven

Trondheim kommune støtter utvalgets forslag om at sektoransvar for opplæringshjelpemidler blir *vurdert* i sammenheng med oppfølgingen av Midtlyngutvalget. Se ellers det som er sagt ovenfor om økonomisk konsekvensvurdering.

1.4.8 Forslag om opprydding i ansvaret for behandlingshjelpemidler

Trondheim kommune støtter forslaget.

1.4.9 Forslag i tilknytning til tilrettelegging av bolig

Retningslinjene på dette området er i samsvar med måten Trondheim kommune tenker på. Vi har fokus på at de som selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet gjør det i tråd med kommunens boligpolitikk. Som eksempel kan vi nevne innskjerping av hvem som prioriteres for kommunal bolig; de mest vanskeligstilte, de som ikke er i stand til å skaffe seg egen bolig/tilrettelagt eller

Trondheim kommune

ordinær bolig, gis kommunal hjelp. Det innebærer fokus på større utnyttelse av det private boligmarkedet.

I kommunens boligprogram foreslås en styrking av kommunens boligrådgivning for å sette flere i stand til å bli selvhjulpne i det ordinære boligmarkedet. Målsettingen er bedre utnyttelse av andre boligvirkemidler for å gjøre flere i stand til å eie/leie bolig i det private boligmarkedet.

Det stilles krav til offentlige servicekontor (NAV og kommunens helse- og velferdskontor) om god kunnskap om boligvirkemidlene. I Trondheim kommunes boligprogram (under utredning) foreslås at Husbanken bes om å øke rammen for boligtilskudd, for kjøp av egen bolig.

Vel halvpartene av samtlige boliger som er regulert i boligprogramperioden skal ha "universell utforming".

Vi ser det som naturlig at bygningsmessige endringer og tilrettelegging av bolig hører inn under Husbankens ansvar.

1.4.10 Forslag om opprydding i ansvaret for ortopediske hjelpemidler og høreapparater Trondheim kommune støtter flertallets forslag.

1.4.11 Forslag om samling av virkemidler i en ny arbeidsmarkedslov

I den grad det kan bidra til forenkling og bedre oversikt støtter vi forslaget om å overføre stønader mv. etter folketrygdloven til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet, tilretteleggingstilskuddet og funksjonsassistentordningen for arbeidslivet til en «ny» arbeidsmarkedslov, og at arbeidshjelpemidler hjemles i et eget kapittel i arbeidsmarkedsloven med en egen formålsbestemmelse. Ordningene må være oversiktlig, fleksible og tilpasset hver enkelt brukers behov.

1.4.12 Sterkere og mer tilgjengelige kompetansemiljøer – arbeidsliv

Trondheim kommune er enig i prinsippet om at førstelinjetjenesten ved NAV- kontorene skal gi brukerne en helhetlig avklaring og et samordnet tjenestetilbud, og at både NAV- kontorene og arbeidslivssentrene må ha en viss basiskompetanse om fagfeltet hjelpemidler og tilrettelegging knyttet til arbeidsliv.

Utvalget påpeker at dagens tilretteleggingsgaranti er lite brukt i arbeidsplassaker, og vil oppfordre til økt bruk av dette virkemidlet. Dette tror vi er en riktig vei å gå, men det er viktig at man skaffer seg mer kunnskap om hvorfor dagens ordning blir lite brukt, slik at virkemidlene blir mer treffsikre i forhold til utfordringene i arbeidslivet. Andelen mennesker med funksjonsnedsettelse går ned i arbeidslivet. Det er viktig å ta denne tendensen på alvor og skaffe seg mer kunnskap om årsaker til denne utviklingen. Forenkling og avbyråkratisering er viktig for å effektivisere selve formidlingssystemet for hjelpemidler og tilpasninger.

1.4.13 Forslag om tilretteleggingstilskudd til alle arbeidsgivere

Det er viktig at man vektlegger den samfunnsøkonomiske gevinsten og ser kostnadene til tilrettelegging opp mot alternativkostnadene f.eks i form av uførepensjon.

Gode økonomiske støtteordninger til arbeidsgivere ved ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse er helt avgjørende ut fra en målsetting om økt deltakelse i arbeidslivet for mennesker med funksjonsnedsettelse. Trondheim kommune er enig i å utvide målgruppen for tilretteleggingstilskuddet slik at det kan gis til alle virksomheter uavhengig av om de er IA- virksomheter eller ikke, eventuelt ytterligere utvidning av ordningen.

Rådmannen mener at årsaken til at virkemidlene ikke blir tatt i bruk så mye som ønskelig, kan ha sin forklaring i at mange av ordningene har vært for opptatt av midlertidige ordninger, også i tilfeller der arbeidstakernes funksjonsnedsettelse er varig. Dersom arbeidsgiver skal bære utgiftene, vil arbeidsgiver velge arbeidstakere uten behov for tilrettelegging. Det må ligge sterkere økonomiske incitament i støtteordninger. Det er viktig å vurdere virkemidlenes egnethet sett fra

Trondheim kommune

arbeidsgiverens ståsted og fjerne barrierer.

Utgifter til støtteordninger må vurderes i et samfunnsøkonomisk perspektiv og effektiviseringspotensialet som ligger i redusert uførepensjon.

1.4.14 Forslag om hjelpemidler og VTA (varig tilrettelagt arbeid)

Utvalget vil overlate dette spørsmålet til det offentlige utvalget som skal vurdere arbeidsmarkedstiltakene overfor personer med nedsatt arbeidsevne. I den forbindelse er det viktig å være oppmerksom på at VTA-plasser i økende grad etableres i det ordinære arbeidsmarkedet. Finansieringsansvaret ligger hovedsaklig på NAV, og det bør også gjelde hjelpemiddel og tilrettelegging. Utgangspunktet er behovet for varig tilrettelegging, og vi har vanskelig for å se hvorfor man har lagt inn vilkår om at arbeidstakeren skal ha et potensial til å gå ut i ordinært arbeid etterpå for å få rett på hjelpemidler. Tilrettelegging bør være en selvfølgelig del av disse arbeidsplassene, inkludert hjelpemidler. Dersom folketrygdloven har regler som er til hinder for slik tilrettelegging bør man vurdere lovendring.

1.4.15 Forslag i tilknytning til forsøksordningen med funksjonsassistent

Ved oppfølging av prøveordningen med funksjonsassistent i arbeidslivet er det viktig at ordningen tydeliggjøres mht kriterier og retningslinjer, blant annet når det gjelder hvem som kan omfattes av ordningen og omfanget.

1.4.16 Forslag i tilknytning til forsøksordningen med arbeids- og utdanningsreiser

Informasjonen om hva denne ordningen går ut på er for utydelig til at vi kan ta stilling til forslaget.

1.4.17 Behov for et kompetanseløft, satsing på forskning og innovasjon

Trondheim kommune slutter seg til vurderingen av behovet for en samlet tilnærming til kompetanse, forskning og innovasjon på hjelpemiddelområdet, herunder behov for en langsiktig og strategisk innrettet kunnskapsoppbygging på alle nivåer innen hjelpemiddelsystemet, som forankres i en partnerskapsavtale mellom de viktigste aktørene.

Rådmannen i Trondheim, 20.09. 2010

Helge Garåsen

kommunaldirektør

Oddrun Linge / Eirik Roos
rådgivere

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift